

עין משפט ונר מצוה

רד א ב מיי פ"ו מהל' שמיטה ה"ט"ט סמג עשין סג טו"ש"ע יו"ד ס' מג סעי' ב: רה ג ד מיי פ"ח מהל' שמיטה הל' כו וע"ש סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס' מד סעי' ב: רו ה מיי שם טו"ש"ע שם

סעי' ה: רז ו מיי שם הל' כג וע"ש כ"מ סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס' לג ס"א: רח ז מיי שם הל' כה סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס' מה סעי' א ב: רט ח ט מיי פ"ח מהל' שמיטה הל"ט סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס' לו ס"ד: רי י מיי שם הל"י טו"ש"ע שם סעי' טו:

ריא כ ל מ נ ס מיי פ"ט שם הל"ז וע"ש כ"מ סמג שם טו"ש"ע יו"ד ס' טו סעי' א: ריב ע מיי פ"ד מהל' פסולי המקדשן הל"ז:

שיטה מקובצת

אל למקום חריץ מצינו חירורא דתתי מתני: **ב** כעובי דינר זהב ג"ב ע"י תוס' בכורות נ"א: **ג** אף בידי קול הבריות: **ד** בני ר' ינאי בר' ישמעאל נישל על פני כל השדרה וכולו קיים נישל מקום טבורו וכו': **ה** דקימן צימחי צימחי טיורי טיורי: **ו** אף בידי קול הבריות:

רבינו גרשום

אלא בקולשיה כלומר בקולשיה דטחול אבל אם ניקב כעובי שלו טרפה ואם נשתתיר בה כעובי דינר זהב כ"י כלומר דלא ניקב לחוץ: והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכוליא דבאמרינן (למפרט) [לעיל דף מ.ח.]. דאמר ר' מתנה מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואמר ליה שמואל כי איחמר בהויא ככוליא איחמר: והרי מים זכין דכשרין כבא והכא. כלומר אמרת כל הפסול בריאה כשר ככוליא והוי מים זכין דכשרין הכא והכא: הקטינה בדיקה עד כפול כשרה בגסה עד כענבה בינונית כשרה: חרותה בעותה בידי שמים כלומר או מברקים או מרעמים. בידי אדם טרפה כלומר שבעתה אדם (מתחכ) [בחרבון]. ר' שמעון אומר אף בידי כל הבריות שזאב או דוב בעתה. איבעיא להו ר' שמעון בן אלעזר או אישאר קאי ולקולא כלומר דקאמר ת"ק בידי שמים כשרה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי כל הבריות כשרה או דילמא אסיפא ולחומרא דקתני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן אלעזר אף בידי הבריות (טרפה) (כשרה) א"ד אסיפא ולחומרא דקא תני סיפא בידי אדם טרפה ועליה אמר ר' שמעון בן

אלעזר אף בידי כל הבריות). בקייטא אייתי משיכלי כלי חרס חירוי כלומר דקרירי: משיכלי שיחמי (כלומר חרס שורשמן) כלי חרס דחמימי. ודפורשי לא ליהוי קירוי לעגל: הגלודה ר' מאיר מכשיר מהו גלודה (מליא כולא) כלומר גילדי מלכין בלעו שלא ישאר עור שלם עליה. ר' יהודה הבשם שהיה מוכר בשמים. ואם נשתתיר בה כסלע כשרה כלומר ואם נשתתיר בה מעור שלם כשרה או דילמא ברוחב סלע על פני כל השדרה. מקום ראשי פרקים כלומר על פני ארכובה ועל גב הרגל. נישלו ראשי פרקים כלומר עור שעל גבי פרקים. כל העור כולו מצילין בגלודה כלומר באיזה מקום ישתתיר כסלע מציל בגלודה וכשרה חוץ מעור של בית הפרסות דאי בית הפרסות נשתתיר כסלע. אין מציל וטרפה מ"ט דעור בית הפרסות דק וחשוב כבשר. חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת דכל חוץ לזמנו חשוב פיגול דכ' ואם האכל יאכל ביום השלישי לא ירצה המקדיש אותו לא יחשוב לו פגול יהיה וגו' חוץ לזמנו חשוב פיגול. שבלשון יחיד אני שונה אותה כדחזינן דאלעזר בן יהודה איש איבילים א' משום ר' יעקב דהוה יחיד:

נה:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

למקום חריץ. שהגדין מעורין שם והוא אלמנעית הכוליא: **טרופא.** מורי הוראות על הטרפות: **כרצ עוירא.** צניקב הטחול: **ולא אמרן.** לית הלכתא כותיה אלא דלינקב צקולשיה: **צפומייה.** צעובי למעלה: **ואי אשטייר.** צעובי דופנו ולא יאל המחט לחוץ ויש הגנה כגודו כעובי דינר כשר: **וכ"ש כו'.** דוקיא הוא דדייקנא ממילתייהו: **מוגלא כשרה בריאה.** כדאמרן (לעיל מ.ח.) דקיימן לימחיה טיורי: **ופסול ככוליא.** כדאמרן כריש פירקין (דף מ.ח.) מליא מוגלא טרפה מים זכין כשרה ואוקימנא ככוליא: **והרי מים זכין דכשרין הכא והכא.** לא ידענא מאי קושיא: **אלא.** לא

תימא כל שכן דלע"ג דנקב פסול בריאה וכשר ככוליא איכא מידי דכשר בריאה ופסול ככוליא דאין אומרים בטרפות כו' דיש אכר שחולי זה קשה לו ואין חולי זה קשה לו: **שהרי חותכה מכאן ומסה כו'.** חתוך סימנין או **ו** **י** **ג**יד לוארה ומתה חתוך כל כתפיה ומיה: **הקטינה.** הכוליא הקטינה מחליה מחמת חולי: **היא האס.** דמתני': **היא טרפתא.** דלקמן (דף טו.) הורו צטרפתא כרצי צופק: **היא שלפוחים.** דלמר לעיל בפירקין (דף מ.ח.). **למסא.** יבשה. **ושדים** לומקס מתרגמינן דדין יבשין (הושע טו.) **צידי שמים.** מקול צדד ורעס: **צידי אדם.** שהצטיה אדם לא הדרא בריא: **כל' הצביות.** שאנת אריה וקול שחל: **ארישא קאי.** אף צידי וכלל הצביות כצידי שמים: **ס"ט.** דלסיפא קאי: **משיכלי חירוי.** של כלי חרס לכן: **שחימי.** שחורות ואינן מלננות כל כך כלצנות. ובלשון מורי שחימי של נחשת חירוי של חרס: מדקאמר חזר צו מכלל דמעיקרא הוה פליג: **הצפס.** מוכר בשמים: **ואס נשטייר צו כסלע.** על ידי אותו שזיר מעלה ארוכה: **דאריך.** על פני כל אורך השדרה וקלר כחוט ומאי כסלע דקאמר דאי מלטרפת לאורכו ומשחית ליה עגול הוה כסלע: **צמקוס טיבורו.** צעינן כסלע: **ראשי פרקים.** ככל פרקי חוליותיה ועלמנות השוק והיך צעינן שזיר כסלע: **כל העור כולו.** כל

היכא דמשמיר ההוא כסלע מעלה ארוכה וחוזר כל עורה לקדמותו: **חוץ מעור צים הפרסום.** מן הארכובה ולמטה דלא היו עור מפני שהוא רך: **ואלו שעורוטיהן כצפרן.** לענין דמטמאין עורן כצפרן אלמא לאו עור הוא וקחשיב האי צהדייהו צהעור והרוטצ (לקמן דף קכב.): **אל סקינעיני.** מאותה משנה: **שצלשון יחיד אני שונה אופס.** כלומר יחידאיה היא ולא קיימינן כותיה דר' שמעון קתני לה ופליגי עליה דמ"ק לא תנא אלא עור שמתת האליה לחודה: קרצן שנשחט על מנת לאכול הימנו או להקטיר הימנו חוץ למקום אכילתו: **פסול ואין צו כרס.** לאוכל הימנו כהלכתו. ואם שחטו על מנת לאכול או להקטיר הימנו: **חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו כהלכתו ומקרא נפקא לן צפרק שני דצבחים (דף כח.). ועור שמתת הזנב כך הוא ונפסק קרצן צמחצבת אכילתו כצפר וצעולה שכולה כליל לא פסלה מחצבת אכילה אלא מחצבת הקטרה: **איבילים.** כפר: **עיכוס.** להביא

עגל הדך. מפרש צהעור והרוטצ (לקמן קכב.) כל זמן שיונק: **וכל שזנו חכמים.** צהעור והרוטצ (שם) לגבי עורות כצפר: **להביא**

שצלשון יחיד אני שונה אותה משנה ולא צלשון סתם משנה שאני אומר אלעזר בן יהודה אמר (לקמן קכב.) **מעור שתחת האליה.** המחצב כצפר שאין דרכו לאכול, כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לך, כגון חלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר, כגון בשר שלמים ותטאת ואשם ושזירי ממנה או עור העולה, אינה מחשבת לא לפסול ולא לפגול עד שישחט לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שמתת האליה כרי הוא כצפר ודבר שדרכו להקטיר קרינא ביה אם עולה היא ומעיל לפגול אם הקרצן צמחצבת חוץ לזמנו, או לפסול צמחצבת חוץ למקומו (שם.) **וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו בזמנו (שם.) **ובל שזנו חכמים גבי טומאה.** שהוא כצפר, שלא מניין כאן וישנו צבחהם טבורה (שם.)

מסורת הש"ס

א) נכל זה לא גרס רש"י אלא גרס ולא אמרין וס' משום דמשולל הצנה: **ב**) [כא דנקב כעובי דינר זהב עיין מוספות כחובות דף נט. ד"ה נתן וצ"מ דף מד: ד"ה אחד וצטענות מד: ד"ה התקבלת וצוחס קטו: ד"ה גבה וצבחרות ג. ד"ה דמודנאן.] **ג**) לעיל מ.ח. (ש"ג. ד) רש"י מ"ו, **א**) וי"ל הבי' ס' לג ד"ה ומ"ש רצינו בשם הגאונים והוא שיכול להיות ע"י המראה והלעטה כו' כ"כ הרא"ש בשם הגאונים ובעטותאות דיןן חילתא גנמי' בשם ר' יצחק ודבר פשוט הוא דהגה"ה היתה גגליין ועטה הסודר ומכסה צפנים וקולא לה בשם רבי יצחק, **ו**) [מוספתא פ"ג היה ע"ש,] **ו**) [תוס' שם,] **ח**) [מוספתא פ"ג ה"ג ע"ש,] **ט**) [ענין חוסי' לקמן קכב: ד"ה עור הראש וס' על מעשה היה שאל וס' ע"ש וכן יס ליישב הכל,] **י**) לקמן קכב. [ונצחיס מ.ח.] **י**א) מה נה., **י**) [לקמן עו. קכב: קולר. פסחים פד.י.] **י**ב) וצחיס כח. [ע"ש מוספתא וצחיס פ"ב ה"ב ע"ש,] **י**ג) [א"ל איש כפר,] **י**ד) כפ"א: **קול.** **ה**) [וע"י עוד חוסי' לקמן עו. ד"ה צלשון.]

הנחות הב"ח

א) גמ' במקום חריץ ומקום חריץ היכא חירורא דתתי ממני: **ב**) דש"י דכשר וכו' חתוך סימנים או צומת הגדין ומתה:

מוסף רש"י

אין אומרים בטרפות זו דרומה לזו. ללמד זו מזו, כגון טרפות הכבד מן הריאה, כדאמרין (ע"י לקמן ק"א.) וחילופא כבדא שאין חיות האצברים שיהי (והש"ס ב"ב ק"ג.) שהיה חותכה **מכאן** דכאמרא מחמת מכאן ודחיתה. נתקן בער רגלים למעלה מלומת הגדין ולא נשבר העלם כשרה, ונחכה למטה צמקוס זומת הגדין אש"י שנתוך מכאן טרפה, כדאמרין לקמן וכן שטעל זומת הגדין, צפרק צמהה הקטרה (עו.) ואש"י שלא נתקן העלם (לעיל מ.ח.) שלפוחית. כל שלפוחית היא ושואי"ה כעין אותה של גד כדאמרין מנסי' ע"ז (מ.) צלשפותה, גבי עובי דגיס, ואם של צמהה כולה עשויה אצטענות, משנת מורי' (ובחים מ.) שעורותיהן כבשרן. ממטמאין כצפרן (לקמן קכב.) לעמא טומאת נבלות (ובחים כח.) **עור בית הפרסות.** מן הארכובה ולמטה (שם) ענין שחומקין הרגלים וכל אותו העור כך הוא (לקמן קכב.) אל הקניטעי. להשיב לי ממנה, (שם.) שבלשון יחיד אני שונה אותה. כלומר יחידאיה היא ולא כצינא לן כותיה (לקמן עו. וכו"מ פסחים טז.) **א**ו:

מעור שתחת האליה. המחצב כצפר שאין דרכו לאכול, כגון חלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר, כגון בשר שלמים ותטאת ואשם ושזירי ממנה או עור העולה, אינה מחשבת לא לפסול ולא לפגול עד שישחט לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר, ועור שמתת האליה כרי הוא כצפר ודבר שדרכו להקטיר קרינא ביה אם עולה היא ומעיל לפגול אם הקרצן צמחצבת חוץ לזמנו, או לפסול צמחצבת חוץ למקומו (שם.) **וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו בזמנו (שם.) **ובל שזנו חכמים גבי טומאה.** שהוא כצפר, שלא מניין כאן וישנו צבחהם טבורה (שם.)

מסורת הש"ס

(א) [לקמן סג.], ב) ציה' לה.], א) [לעיל מה.], (ד) [שבת סג: וש"י], (ה) [בכורות מ.], ו) [שם], (ו) [תוספתא פ"ג ה"ו ע"ש], (ז) [לקמן ט.], (ח) [המילה בזה תמלא ששהינן חוס' ונחמס כח. ד"ה להציא], י) [לקמן], (י) [בס"א: שהרי, ט) ויעיין הענין חוס' ונחמס כח. ד"ה להציא], (י) [נ"ל שמתמלאה].

ג'יוין הש"ס

גב' בנגדן בעוף. ע"י לעיל ד' כ' ע"א חוס' ד"ה חילומא: רש"י ד"ה להביא וכו' להבי מפרש. ע"י שו"ת נ"צ מ"ת סי' ט: ד"ח וקדמו רך וכו' תו לא קאי קרום. ע"י לקמן דף עו ע"ב מו"ה אפסקין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אס הוריקן וכו' וירוקין שחדימו טריפה הס"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה להציא עור בית הנושת וכו' חוץ מזה עור. י"ב עיין ונחמס כ"ח ע"א חוס' ד"ה להציא וכו' ומדומה שמה"ר"מ שיף כאל לא רלט: ב] ד"ה דלמא עילאה אינקיב. כאל הס"ד ואח"כ מה"ד תמלא [מפיטק]:

מוסף רש"י

להביא עור בית הבושת. של נקבה נחמטא ושכלמים [לקמן קכב:] חיה נלדו י' יך להביא עור אכל קדשים מכל השמיים [שם (ובנחים כח.) והא' דלא מנייה ברישא י' הען, משום דליתיה בעולה, ותנא בעולה קאי, אלמא האי תנא הוא דחשיב להו כשר, אבל מ"ק לא קרי כשר אלא עור שחתת האליה לחודיה [לקמן קכב:] חוץ למקומו. אס שחט על מנת לאכול מאחת מאלו חוץ למקומו (שם). דרסה וטרפה בכוחא. אדם שדקס על העוף או שזרקו וחסנו בכולל (ביצה לד.). ומפרכסת. ואינה יכול לעמוד (שם). ושהתה מעת לעת. יוס אחד שלם (שם). קרמא תחתא. הקרום הדין שהמוט מונח בתוכו (לעיר מה.). עילאה. קרמא עילאה המחובר לגולגולת מפנינים (שם).

להציא עור בית הנושם. * להכי מפרש ואמר להציא עור בית הנושת משום דאין להציא אלא זה לצדו שהרי כל המנויין שם הראויין להיות בעולה שנויין כאן א] חוץ מזה. י) עור השליל אינו ראוי להיות בעולה דאין שליל לזכרים: **בית הנושם.** בית הכהם של נקבה: **בתנ"י** ואילו

טריפוס בעוף. אע"ג דכל טריפות דבהמה כנגדן בעוף הני אלטריכו ליה למיתני נקובת הוושט משום פסוקת הגרגרת וההוא אינטריך דלא תימא הואיל וחיותו של עוף לא נפיש דהא כשר בסימן אחד אימא גרגרת נמי מיטרף במשהו והכמה חולדה משום דקתני מקום שעושה אותה טרפה דהיינו נקיבת הקרום דלא תימא מיטרף כנשכר העלם בלא נקיבת קרום כדאמר'י לקמן בעוף של מים וניקבו הדקין משום דקצעי למיתני סיפא"י גצי אלו כשירות ילאו בני מעיה ולא ניקבו ואלא תימא עוף שחיותו מועט מיטרף ביציאה לחודה: **הכסה חולדה על ראשה.** חיישין לנקיבת קרום: **הכסה.** נשכמה כשיניה דלילו ציד אמרן לעיל (דף נג.) יש דרוסה לחולדה כעופות וכל כנגד החלל מיטרפה זה: **נחמרו.** גכחונו מחמת האור וההפכה מרלצין לשון (איכה ה) מעי חמרמרו: **אס יזאוריקו.** מפרש בגמרא [ע"ב] לב וקורקבן אדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו (ה) ט: **אס אדומים.** הלכ וקורקבן כמשפטן שלג נשתנה מראה שלהן: **דרסה.** אדם כרגליו: **או שטרפה כמות.** הכה זה כמותל: **או שריצצסה כהמה.** דאיכא למיחש להני תלמא משום רסוקן איכרים ועדיין מפרכסת אס שהמה מעת לעת ושחטה כשרה וצדיקה צעיא כדאוקמינן כפירקין (דף נא.): **גב' מכניס ידו.** כפיו של עוף שנשכחו חולדה כראשו וצודק דוחק אצבעו כלפי חיק העוף והמוח נדחק למעלה אס המוח מצנצץ ויואל דין נקב המכה: **טרפה.** שמה"ס ניקב הקרום: **הניחא למאן דאמר.** לעיל (דף מה.) גצי ניקב הקרום עד דמינקיב עילאה ותמאה שפיר: **אלא למאן דאמר.** דטריך עילאה לחודיה כי לא מצנצץ אמאי כשרה דלמא עילאה אינקיב ב] ותמאה קייס: **סתאה מיפקע.** כדחטיפת ו"אצבע כדדוחפו למעלה: **אין צדיקה לחולדה.** לנשיכת חולדה: **מפני ששיניה דקות.** ואפילו ניקב הקרום פעמים שאין המוח יואל על די דחטיפת אצבע כחך: **מאי הוי.** אי אפשר דלא מצנצץ פורתא: **ועקומוס.** ונוקב כאלכסון וכשהמוח נדחק למעלה העלם סותמו ועומד כנגדו שנקב העלם אינו כנגד נקב הקרום: **כי פליק.** זעירי מצביל לנהרדעא: **ציד.** כדמפרש לעיל מכניס ידו כ': **אכל לא במסמר.** מלמעלה מוליכו על הנקב לראות אס יחגור בקרום ופותח את הגולגולת תמלה לאחר שחטיה ופעמים שאינו

נקוב והמסמר נוקבו ומפסיד ממון ישראל: **אף במסמר.** צודקין ולא חיישין לדלמא איהו נקיב ליה צידא כדמפרש: **במחטא.** כדפרישית במסמר: **ניקב קרום.** מתוך ששיניה דקות ועקומוט אינו מצנצץ: **אכל לא במסמר.** מפני שמכלה ממונן של ישראל: **נשכר העלם.** לקמיה פריך: **וקרמו רך.** הלכך כי נשכר העלם * תו לא קאי קרום: **אמר ליה רב נחמן לרב ענן.** תמהני צאח: **מר אמר.** אתה אמרת לי שראית שמואל שהוא צודק לנשיכת חולדה אלמא לא מטרף בעלם לחודיה ואף הונא חצרין אמר לי דאינו חזייה לרב דצדיק צידא וקשיא לי וסא תני לוי כו':

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נו.

עין משפט נר מצוה

ר"ב א ב מנזאר לעיל דף מב:

ר"ד ג מ"י פ"י מהלכות שחיטה הלכה ז סמג עיין סג טור ש"ע י"ד סי' ל סעיף ב:

רמב"ו ד ה מנזאר לעיל דף מג:

רמב"ו ו מ"י פ"ו מהל' שחיטה הלכה כ' ופ"י שם הלכה יא סמג שם טו"ש"ע י"ד סימן נב סעיף א:

ר"ו ז מ"י פ"ט שם הלכה כ' סמג שם טו"ש"ע

י"ד סימן נח סעיף ב:

ר"ח ח ט מ"י פ"י שם הלכה ז סמג שם טו"ש"ע י"ד סימן ל סעיף ב:

ר"ט י מ"י פ"ו שם הלכה יז ופ"י שם הלכה י [נ"ל]:

שיטה מקובצת

א] ומפרכסת אס שחתה: ב] ולא ניקבו דלא חימא: ג] נחמרו כנורצו מחמת: ד] אס ירוקים מפרש כנגרא: ט] וירוקים שהאדמו דקין: ו] ברחיית האצבע כשדוחפו: ז] אס יראה שם נקב:

רבינו גרשום

מכניס ידו לפניו ובודק. כלומר כיצד בודקין אס ניקב קרום של מוח מכניס אצבעו לפניו ובודק אס מכצץ ועולה המוח אין בודקין לחולדה ביד. כלומר דאמרין מכניס אצבעו לפניס אס מכצץ ועולה טרפה: מפני ששיניה דקות כלומר ואע"פ שניקב קרום של מוח לא יהא המוח מכצץ: וכי שיניה דקות מאי הוי. כלומר אפכ"ס (שניקב) [אס ניקב] קרום של מוח [אי אפשר] שלא יהא מכצץ: אבל לא במסמר. כלומר למעלה מראשו: עד מתי [אתחן] מכלה ממונן של ישראל. כלומר כשמכניס המסמר אס לא נקוב המסמר מנקב: אלא עד מתי אתה מאכיל טרפות לישראל. שגאמ אינקיב קרום של מוח ולא אדעתיה דלא בדיק יפה: אלמא אית ליה בדיקווא. כלומר אע"פ שנשכר העצם אס לא ניקב קרום של מוח: רב בדיק בידא ומכשר. כלומר מכניס ידו לפניס ובדיק אי לא מכצץ המוח מכשר ליה אע"פ שנשכר העצם: בדיק כשימשא. כלומר כנגד השמש: בדיק במיא. שופך לתוך הנקב מים וחוזר ושופכן מן הנקב אס המים נתלבנו בידוע שניקב קרום של מוח אס צלולים בידוע שלא ניקב קרום של מוח:

להביא עור שר' בית הבושת. לקמן בהעור והרוטב (דף קכב.) פירש רש"י הא דלא חשיב ליה כהדיא כהדי אינך כצרייתא משום דבעולה מייירי שהוא זכר ומיהו איכא מאן דתני זבח כפרק כל הזנחים שקיבלו (וזנחים כח. ושם) ולא קתני עולה ויש לומר דלא חשיב אלא מידי דהוה בכל הקרבנות ועור שחתת האליה אע"ג דאינה קרבה אלא כנשכ מ"מ איתיה או כאכילת אדם או כאכילת מוצח וס"ת אמאי לא קאמר נמי להציא עור השליל דחשיב לקמן במתניתין בהעור והרוטב (דף קכב.) כהדי אלו שעורתיס כצשקן ואומר ר"ת משום דאין מפגלים בשליל כדאימא פרק כל הפסולין (וזנחים לה.) פיגל בשליל לא נתפגל הזבח ואף השליל לא נתפגלו:

ורבי יוחנן אמר אף במסמר. וליכא משום מכלה ממונן של ישראל וכפולוגתא לאו דוקא דרבי יוחנן דאמר אף במסמר לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה:

נבילות והא שחוטה היא. וס"ת והא שמעינן ליה לרבי יהודה דאמר פרק חטאת העוף (וזנחים טט: ושם) דשחיטת העוף אינה מטהרת טריפתה מטוונמאה דקאמר נצלה וטרפה לא יאכל לטמאה זה טרפה למה נאמרה להציא טרפה ששחטה ט) (שחלצה טהור מכלל שהיא מטמאה) וכן ריש מסכת טהרות גצי י"ג דברים נאמרו כנצלת עוף טהור שחיטתה ומליקתה מטהרת טרפתה מידי נצלה רצי יהודה אומר אינה מטהרת וי"ל דמ"מ כיון דלר' נחמיה טרפה לא הוה ליה למימר שהיה מאכיל נצילות ועוד דלא מסיק אדעתיה חסתייס דרבי יהודה הוא דצדיק צידא: **מך אמר שמואל בדיק בידא וכן רב.** ואף על גב דנכר אמרינן לעיל רב ושמואל ולוי דאמרי מכניס ידו לפניס וצודק מ"מ אשמועינן הכא דמעשה נמי ענד: **והא תני לוי מטרפות שמונו חכמים וכו'.** נחנסי מקשה מצרייתא ארצ ושמואל דאלוי גופיה הוה מצי למפרך דאמר לעיל מכניס ידו לפניס וצודק:

נאלו

אמרת בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר אלמא אית ליה בדיקותא והדר תני נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח אלמא לית ליה בדיקותא סיפא אתאן *לעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום סלקא דעתך אלא הואיל וקרומו רך אמר ליה רב נחמן לרב ענן מר אמר שמואל בדיק בידא ומכשר והונא חברין אמר רב בדיק בידא ומכשר *והתני לוי *טרפות שמונו חכמים כבהמה *כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח ליה ההוא בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא הואיל וקרומו רך ההיא תרנגולתא דהואי בי רב חנא שדרה לקמיה דרב מתנא נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח הואי ואכשרה א"ל *והתני לוי טרפות שמונו חכמים כבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אמר ליה התם בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא אימא הואיל וקרומו רך רב שייבי בדיק בשימשא רב יימר בדיק במיא רב אחא בר יעקב בדיק בגילא

נקוב והמסמר נוקבו ומפסיד ממון ישראל: **אף במסמר.** צודקין ולא חיישין לדלמא איהו נקיב ליה צידא כדמפרש: **במחטא.** כדפרישית במסמר: **ניקב קרום.** מתוך ששיניה דקות ועקומוט אינו מצנצץ: **אכל לא במסמר.** מפני שמכלה ממונן של ישראל: **נשכר העלם.** לקמיה פריך: **וקרמו רך.** הלכך כי נשכר העלם * תו לא קאי קרום: **אמר ליה רב נחמן לרב ענן.** תמהני צאח: **מר אמר.** אתה אמרת לי שראית שמואל שהוא צודק לנשיכת חולדה אלמא לא מטרף בעלם לחודיה ואף הונא חצרין אמר לי דאינו חזייה לרב דצדיק צידא וקשיא לי וסא תני לוי כו':

כנגדן בעוף. במידי דאיתיה בעוף המסס וצית הכוסות לימנהו בעוף: **בדיק כשימשא.** נגד השמש מסתכל אס יראה"ו נקב שהאור יפה לצדיקה:

במ"א

א (לעיל טו, א) וְלַעֲלֹא יָחַד: ועיין בפרש"י דהתם, א לעיל מז: לקמן עו, ד) ב"ב קל: לקמן עו. וְלַעֲלֹא מִמֶּה: ה"ל: א) וְלַעֲלֹא נָדָה: א) ב"ס"א: רגיל בתרגומים,

הנהגות מוה"ר רנשבורג

א) תוס' ד"ה דלמא וכו' וליכא מאן דפליג. ג"כ עיין תמורה י"א ע"ב ונדה כ"ה ע"א דליכא דפליג וז"ע ועיין כרו"פ סי' נ' סי"ק ב' הרגיש בזה ודבריו שם ז"ע דודאי כוונת תוס' דליכא מאן דפליג דטריפה מיהת הו' דוק ומשכח:

מוסף רש"י

כנגדן בעוף. במדי דלחמיה בעוף, המסס ונית הכסות יתנהו בעוף (רע"ד יו, א). נהרא נהרא ופשטיה. כל הני מתפשט ממקום שהוא רגיל שם כלומר כל מקום הולך אחר מנהגו (רע"ל יח). שנחתכו רגליה. האחרונים (לקמן עו.) וכן שניטל. אפילו לא נחתך העטם (שם). צומת הגידין. למעלה מארבעה הוא וסמוך לה והן אותן שלשה חוטין שנטלין מנקרי הבשר מחולות העטם שקורין צינקרין (שם). שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיתה. נחתך בשר רגלים למעלה מלומת הגידין ולא נשבר העטם כשרה. נחתכה למטה ממקום צומת הגידין אע"פ שנתוך מכאן טרפה, כדאמרינן לקמן וכן שניטל צומת הגידין, בפרק בהמה המקשה (עו.) ואע"פ שלא נחתך העטם (רע"ל תח). או: חתוך סימנים או גיד שארה ומתה, חתוך כל כתפיה ומתה (רע"ל תח).

באחוזה עינים.

נשחט לפי שלא היה רוצה ליגע במעיים שלא יהפך בהן: **ללא.** סל: **דאנקורי.** עופות שנשתבزو רגליהן בארכובה למטה או למעלה מארכובה ואין העטם יוצא לחוץ. ובתשובת הגאונים מנאמרי עוף שחור

הוא ושל מים הוא ובמלחו כדברבורות

לבנות ועל שם כך נקרא אינקורי

שהוא מנומר כמו ציניקוב פינטור"א

ובעיר הזאת יש מהן: **צלוטם הגידין.**

שהיו ששה עשר חוטין קיימין כדאמרינן

בפרק בהמה המקשה (לקמן עו.) והוא

בשפולו של עטם השוק סמוך לארכובה:

יד. כתף: **שמוטם ירך.** צוקא דלעטמא

דשף מדוכמיה ואיעכול ניביה(ס): **שמוטם**

גף. פרק עליון המחזור בגבה:

טרפה דחיישין שמה ינקב הריאה.

לפי שהריאה נחבאת בין הצלעות

וקרום הבשר כך ודק בין ללע לללע

וכששומטת גפה מאמתנתקת הריאה

עם הגף: **סינדיק.** הריאה. מכניס

קנה דק בגרגרת ונופח בריאה ואם

הרוח יוצא טרפה ואם לאו כשרה:

נעלה של וורד. דקה ואלומה: בין

אגפים. בין כנפיה: **דלא מיטריך**

בה. אם ינקבה: **כנגדן בעוף.**

אלמא ינקבה הריאה דבהמה ה"ה

לעוף: **לא לינפל.** אם נפלה מן הגג

דאמרן צריכה דזיקה א"י לצדוק

בריאה: **ולא ליחמר.** ננפלה לאור

שבדוקין המעיים שמה הוריקו א"י

לצדוק הריאה: **ורוצו ללעות מגינות**

עליה. מרוב ריות הצלעות מגין

עליה שהצלעות אינן שוכבות על רחבן

אלא על חודן וכולן רחבן לפניס

והריאה נחבאת ציניהס: **של צריצי.**

חזקיה שהיה גדול בדורו: **ניכר שאינו**

בקי בתרגומים. אינו רגיל לאכול

תרגומים^ט לפיכך לא ידע אם יש להן

ריאה ולשון דזיחותא הוא: **נהרא**

נהרא ופשטיה. אין פשטי הנהר

דומין זה חריץ זה עומד כך אין

מנהג המקומות דומות ורצ כשרה

סבירא ליה וראה בני פומבדיתא שנהגו

בו איסור ולא המירו צפניהס ורצ

יהודה מפומבדיתא הוה וסבר דרצ

טרפה ס"ל: **לומס הגידין.** מקום

שהגידין לומתין מתחברין ומתהדקין

לשון חומץ לומתו דפסחים (דף מ.).

אשטריינט"א בלע"א: **שמוטם ירך**

בעוף כשר. והרי הכל ניטל וכל שכן

אם ניטל לומת הגידין לצדן: **מחניטין**

ידענא. בפרק בהמה המקשה (לקמן

עו.) וכן שניטל לומת הגידים לצדן

וכל הארכובה קיימת: **וכן בעוף.**

דאם ניטל לומת הגידין טרפה: **אמר**

ליה. רבי אבא דילמא מדאגמריה רב לרצ הונא דשמוטה כשרה

והתם אמר וכן בעוף שני ליה בין שמוטה לחתוכה ובשמוטה כשרה

ואפי' ניטלה כולה ובחתוכה טרפה אפילו לומת הגידין לצדן: **אמר**

ליה. רבי ירמיה לרבי אבא: **ואם מפרש שמעטין דרב.** מדנפשך

לאו דידך הוא דבפירוש אמר רב: **אמר ליה אין** לא גרסינן:

רבי זירא ורבי אבא תרויהו מצבל הוו וסלקו להתם ורבי זירא

סליק ברישא וקאמר ליה ר' אבא חייך אחר שעלית מצבל הלום:

הוה

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נו.

שמושת יד בבהמה בשרה. וה"ה נחתכו דדוקא נחתכו רגליה

טרפה אצל ידיה כשרה ולקמן (דף נח.): נמי אמרינן

בעלת ה' רגלים או שאין לה אלא שלשה ה"ז מוט ואמר רב הונא

לא שנו אלא שחיסר ביד אצל צרגל טרפה נמי הוה:

שמושת ירך. פי' צקונטרס

צוקא דלעטמא דשף

מדוכמיה ואיעכול ניביה והדין עמו

דכולה שמוטה דשמעתין צאיעכול

ניביה איירי צבהמה ובעוף אצל לא

איעכול כשר כך פסיק לעיל (דף נד.):

והלכתא אפילו אפסיק נמי כשרה עד

דאיעכול איעכולי והשתא ניחא מה

דנקיט ככוליה שמעתין שמוטה ולא

נקט דשף מדוכמיה כדנקט רב מתנא

לעיל (דף נד.): משום דרצ מתנא אסר

בלא איעכול ניביה אצל הכא דאיירי

באיעכול ניביה שייך לשון שמוטה

ולהכי מיימי לעיל דרצ מתנא גבי אלו

כשרות דוקא ולא מיימי דרצ יהודה

דהכא ועוד דרבי יוחנן קאמר לעיל

אלו טרפות דוקא למעוטי הא דרצ

מתנא ורבי יוחנן קאמר לקמן שמוטת

ירך בעוף טרפה וה"ה צבהמה נמי

טרפה מדתני לוי ולא חשיב ליה גבי

יתר עליהן עוף ולא משמע דפליג

עליה מדמקשינן לעיל מיינה אדרב

ושמואל ועוד דלקמן צסוף שמעתא

הלכה רווחת בישראל שמוטת ירך

בעוף טרפה וה"ה צבהמה דכפיש"י

ולעיל (דף נד.): פסקי' הלכה דאפילו

אפסיק כשרה עד דאיעכול איעכולי

ולכן נראה דכולה שמעתין איירי

דאיעכול ניביה: **לַמָּוֶה** **זֶה אִמֹּר**

כוֹרֵי הָאֵי וְהָא אִמֹּר רַב הוּנָא אִמֹּר

רַב שְׁמוּשֶׁת יֶרֶךְ בַּעוּף בִּשְׂרָה. השתא

ס"ד דשמוטה וחתוכה הכל אחד ואע"ג

דבהמה טרפה כדמוכח מתניתין

(לקמן דף עו.) דבהמה שנחתכו רגליה

מן הארכובה ולמעלה מ"מ בעוף

כשרה ושמה לא ידע השתא ברייתא

דלוי דכל טרפות שמו מחמיה צבהמה

כנגדן בעוף ולפי המסקנא דמחלק

בין שמוטה לחתוכה ניחא ולרבי הונא

אמר רצ דמכשיר שמוטת ירך בעוף

כמו כן צבהמה מדתני לוי ומכשיר

אפילו צאיעכול ניביה כדפרישנא

דכולה שמעתא צאיעכול ניביה ואע"ג

דאפילו מאן דמיקל לעיל גבי ואלו

כשרות מודה צאיעכול ניביה רצ

הונא אמר רצ מיקל ככולהו ומיחא

קצת תימה דלא מישתמיט ככולה

שמעתין למינקט בחד דוכתא שמוטת

ירך צבהמה כשרה ולא מקטצר למימר

כלל דנקט עוף לרבותא וגם רבי

ירמיה שהציא ראה לדבריו וא"ל אבא מתני' ידענא לא דקדק

אלא מהא דאמר רב עלה וכן בעוף אצל מהא דאסרה מתניתין

צבהמה לא רצה לדקדק ולומר כ"ש בעוף דזוטר חימיה ולכן נראה

דדוקא בעוף מכשיר רצ הונא אמר רצ ולא צבהמה ולית ליה ברייתא

דלוי ואע"ג דמקשינן מיינה לרצ לעיל היינו אליבא דרצ יהודה ודוחק:

דִּלְמָא שְׁנֵי לִיָּה בֵּין שְׁמוּשֶׁת לַחֲתוּכָה. פי' צקונטרס דשמוטה

כשרה ואפילו ניטלה כולה ובחתוכה טרפה אפילו צלומת

הגידין לצדן ומימה מה רוצה לומר שמפרש שאם ניטלה כולה

כשרה אס רוצה לומר שאם ניטל הירך ממקום שהיתה מחוברת צאליה כשרה וחתוכה דטרפה כגון צאותו עטם האלמנעי שבו לומת

הגידין בתחתיתו סמוך לפרק הארכובה הנמכרת עם הראש ולמעלה הוא תחוב צעטם הקולית שהוא עטם התחוב צאליה ואע"ג דצאותו

עטם האלמנעי טרפה מ"מ צעליין שהוא עטם הקולית כשרה כדמפרש שחתכה מכאן ומיה מכאן ומתה וזהו תימה דאפילו נצלה

נמי מקריא אס ניטלה ירך וחלל שלה ניכר כדאמר רבי אלעזר פ"ק (לעיל כה.) א וליכא מאן דפליג ומה שייך לקרות זה שמוטה זה

חתוכה שחיתן חתוכות וינהו כיון דאיירי אפילו ניטלה כולה והיה לו לפרש כאן בפשיטות דשמוטה כשרה כגון דלא נחתכו רגליה

אלא דשף מדוכמיה עטם הירך שפקן ממקומו מחור שצעטם האליה שהוא תחוב צו אצל נחתכו טרפה אפילו צלומת הגידין:

מטלית

עין משפט ור מצה

רָל א ב מיי פֿיח מהלִ שְׂטוּתָה הלכה טו סמנ עשין סב טוש"ע י"ד סימן נה סעיף א:

רלא ג מיי פֿי"י שם הלכה ד סמנ שם טוש"ע י"ד סימן נג סעיף א:

רלב ד מיי שם הלכה ד [וש"ע י"ד סי' נה סעיף ב]:

רלג ה מיי שם סמנ שם טוש"ע שם [סי' נג] ס"ג:

רלד ו טוש"ע י"ד סי' נב סעיף א [ה]:

לעזי רש"י

פינטור"א [פינטור"א]. נקדויות. אישטוריינט"א. סוגר.

שיטה מקובצת

אן שהוא מנומר כמו ינקור: **ב** מתנתקת. ג"כ ס"א מתנתקת: **ג** ורוב צלעות מגינות עליה רוב רוחב הצלעות מגין עליה שהצלעות של עוף אינם שוכבות על רחבן אלא על חודן ובולט רחבן לפניס:

רבינו גרשום

ההוא צנא דאינקורי. כלומר סל מלא עופות שנחתכו רגליהם: **לא ליחמר ולא לינפל.** כלומר שאם נפלה לאור לא נימא מחמרא הריאה ואם נפלה לא נימא ינקבה הריאה: מדבריו של ב"ר ניכר וזהו חזקיה. שמושת ירך רומפרדא בלע"ז: **אי הכי** קשיא דרב אדרב. כלומר הכא אמר שמוטת ירך בעוף כשרה והכא אמר וכן בעוף: